

**VERANTWOORDING FRACTIE EUROPEES PARLEMENT 2023**

**GREEN DEAL**

De politieke steun voor de Green Deal is in het laatste jaar van dit mandaat onberekenbaar geworden. Compromissen op groene thema's konden op steeds kleinere meerderheden rekenen. De rechterkant van het Europees Parlement grijpt internationale concurrentie, economische uitdagingen, oorlog aan de grenzen en boerenprotesten aan om groene ambitie terug te draaien. Toch werd er voortgang geboekt op klimaatbeleid. Ook de andere pijlers van de Green Deal, zoals natuur, milieu en circulaire economie kwamen nadrukkelijker in de aandacht te staan.

Bas speelde opnieuw een hoofdrol in de belangrijkste Green Deal-onderhandelingen. Hij was hoofdonderhandelaar namens het Parlement op wetgeving om f-gassen ('superbroeikasgassen') terug te dringen. Ook leidde hij het Europees Parlement bij wetgeving over CO<sub>2</sub>-standaarden voor vrachtwagens en bussen. Vanaf 2035 zullen alle nieuwe stadsbussen in Europa emissieloos zijn en tegen 2040 moeten nieuwe vrachtwagens 90% minder CO<sub>2</sub> uitstoten.

Internationaal werd succes bereikt met de aankondiging van het einde van fossiele brandstoffen op de klimaattop in Dubai. Bas was daar deel van de delegatie van het Europees Parlement, om de nieuwe klimaatcommissaris Wopke Hoekstra scherp te houden. Dat Hoekstra dit afgelopen half jaar progressief klimaatbeleid in en namens de EU verdedigde, komt voor een belangrijk deel door Bas, die dit als eis stelde voor de goedkeuring door het Europees Parlement. Dit vertaalde zich ook in steun van de Commissie voor een ambitieus klimaatdoel van de EU voor 2040: een reductie van broeikasgassen met minimaal 90%.

Bas leverde samen met PvdA-Europarlementariër Mohammed Chahim een hard gevecht over de Natuurherstelwet die in februari van dit jaar formeel werd goedgekeurd door een meerderheid. Deze wet is een cruciale winst op conservatieve partijen, desinformatie en de lobby van gevestigde belangen. Wetgeving om pesticiden strenger te reguleren werd door een meerderheid weggestemd. Ook werden duurzaamheidseisen voor de landbouw afgezwakt en uitgesteld onder druk van de boerenprotesten.

Op milieubeleid zijn er goede stappen voorwaarts geboekt, bijvoorbeeld bij nieuwe wetgeving voor luchten waterkwaliteit. Ook wat betreft circulaire economie zijn er stappen gezet, bijvoorbeeld richting beter productontwerp en een verbod op de export van plastic naar buiten de EU. Bas heeft in de rol als vicevoorzitter van de milieucommissie verschillende akkoorden tussen Raad en Europees Parlement kunnen verbeteren.

Door hoge energieprijzen en internationale concurrentie wordt steeds duidelijker dat het vestigingsklimaat van de Europese groene industrie een centrale rol zal spelen in de

agenda van de volgende Commissie. Na Net Zero Industry Act, waar Bas onderhandelaar op was in de milieucommissie, moet er gewerkt worden aan een geloofwaardig EU-industriebeleid. Bas staat, ook als Europees lijsttrekker, vooraan om hier in overleg met de Commissie een groene invulling aan te geven.

Een groen industriebeleid vereist, net als de bredere groene transitie, een groot investeringsoffensief. Bas liet samen met andere groene Europarlementariërs een gedetailleerde schatting maken van de extra investeringen die nodig zijn. Het onderzoek door Institut Rousseau becijfert de totale extra investeringen op 360 miljard euro per jaar voor de hele EU waarvan 260 miljard aan publieke investeringen.

GroenLinks bekritiseerde het totale gebrek aan een visie om deze extra investeringen te organiseren. Het bereikte akkoord over hervormde begrotingsregels beknot nationale overheden in hun mogelijkheden voor extra investeringen. Ondertussen lieten regeringsleiders ook de kans lopen om de Europese meerjarenbegroting grondig te vergroenen en te verhogen. Om groene investeringen op korte termijn een steun in de rug te geven en daarmee de (energie)inflatie te beteugelen, spoort Bas de ECB aan om de rentes voor duurzame investeringen te verlagen ten opzichte van andere economische activiteiten.

Kim werkte als onderhandelaar voor de Groenen in de Interne Marktcommissie aan het Green Claims wetsvoorstel: wetgeving die moet helpen greenwashing aan banden te leggen door vereisten op te leggen aan duurzaamheidsclaims en de wildgroei aan labels te stoppen. Dit is deel van een wetgevingspakket over de circulaire economie.

## **RECHTSSTAAT**

De rechtsstaat staat in veel Europese landen nog steeds onder grote druk. Het Europees Parlement loopt voorop om dit tij te keren en de Groenen zijn hierin veelal de aanjager. GroenLinks stond achter een oproep om het stemrecht van Hongarije op te schorten en een rechtszaak te starten tegen het Commissie-besluit om bevroren subsidies aan Hongarije uit te keren. Tineke liet het flagrante gebrek aan handhaving tegen de rechtsstaat-afbraak in Hongarije in kaart brengen en riep op tot systematische inbreukprocedures. Ook sprak ze zich actief uit tegen rechtsstaat-bedreigingen in Griekenland. Als woordvoerder voor de Groenen over de rechtsstaat in Polen, bracht Tineke in maart 2023 een bezoek aan Poolse rechtsstaat-verdedigers in Warschau en was ze hoofdonderhandelaar van een resolutie die de Poolse verkiezingswetswijzigingen en 'Lex Tusk' streng veroordeelde. In oktober 2023 lanceerde ze een studie die opriep tot activatie van de financiële conditionaliteit-verordening met betrekking tot Polen. Sinds het aantreden van een nieuwe regering, biedt Tineke actieve steun aan de Poolse collega's op het pad richting rechtsstatelijk herstel.

## **BETAALBAAR WONEN**

Kim was hoofdonderhandelaar voor het Europees Parlement op de Airbnb-wet die in februari van dit jaar werd goedgekeurd. Na aanhoudende druk van Kim had de Europese

Commissie dit wetsvoorstel op tafel gelegd. De wildgroei van kortetermijn vakantieverhuur via platforms als Airbnb en booking zet de leefbaarheid in steden onder druk. Deze wet verplicht de verhuurplatforms data te delen met de steden en geeft de steden ook meer mogelijkheden om te handhaven en is hiermee een belangrijke stap in de strijd tegen de wooncrisis.

Kim zette daarnaast samen met PvdA druk op de Europese Commissie om de staatssteunregels aan te passen zodat sociale huur voor een ruimere inkomensgroep voorzien mag worden: dat zou een steun in de rug zijn voor een breder aanbod aan betaalbare woningen. Ze speelt ook een belangrijke rol in de stuurgroep van het Europees Platform voor de strijd tegen dakloosheid. Op haar initiatief lanceerden de Europese Groenen een Europees Crisisplan tegen de woningnood.

## **PLATFORMWERK**

Kim werkte verder als onderhandelaar voor de Groenen aan de wetgeving voor betere werkomstandigheden van platformwerkers, zoals Uberchauffeurs of maaltijdbezorgers. Deze wet moet in de eerste plaats schijnzelfstandigheid in de sector aanpakken. Ze bereikte ook dat sterke regels over algoritmisch management, zoals een verbod op ontslag door een algoritme, in het akkoord werden opgenomen. Er werd tot tweemaal toe een voorlopig akkoord gesloten tussen Europees Parlement en lidstaten, maar dit botste op een gebrek aan steun bij enkele lidstaten. In maart kon een benodigde meerderheid aan ministers toch akkoord gaan waardoor de bescherming van platformwerknemers in de hele EU wordt verbeterd.

## **DIGITALE ZAKEN**

Kim was onderhandelaar namens de Groenen op de Europese Wet Kunstmatige Intelligentie (AI). Ze bereikte daarin een verplichte mensenrechtentoets, een verbod op criminaliteits- en fraudevoorspellingssystemen, zoals gebruikt bij het toeslagenschandaal, regels voor de grootste AI-systemen als ChatGPT, milieutransparantie en ze legde het gebruik van onethische technologieën als gezichtsherkenning, ‘seksualiteitsherkenning’ en emotieherkenning aan banden.

Kim schreef een rapport dat oproept tot Europese wetgeving tegen verslavend ontwerp van mobiele telefoons en online diensten zoals sociale media. Het rapport kon op brede steun rekenen en vraagt om een verbod op de meest verslavende functies, zoals de ‘eindeloze scroll’ en het automatisch afspelen van filmpjes. Ook kreeg Kim steun voor een “recht om niet gestoord te worden”, waarbij alle notificaties standaard uit staan en meer actie tegen de verslavende algoritmes van sociale media.

Kim heeft door het jaar heen met meerdere brieven en schriftelijke vragen aan de Europese Commissie gepleit voor een stevigere aanpak van de virale verspreiding van desinformatie online en polariserende algoritmen die onder andere worden gebruikt als wapen door Rusland om Europese democratieën te verzwakken. Ook droeg ze bij aan wetgeving voor meer transparantie voor politieke advertenties online.

## **ASIEL EN MIGRATIE**

Tineke coördineerde de inzet van de Europese Groenen in de onderhandelingen over het Asiel- en Migratiepact en was zelf onderhandelaar over de Screeningsverordening en de Hervestigingsverordening. In die rol knokte zij de afgelopen jaren voor een eerlijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen EU-landen op basis van solidariteit om de opvang en behandeling van asielzoekers in goede banen te leiden. Ook stond zij pal voor mensenrechtenbescherming in het Pact en pleitte zij voor betere handhaving tegen de huidige schendingen en voor bevordering van veilige en legale migratieroutes. Ze vocht tegen voorstellen die de rechten van asielzoekers verzwakken, zoals verplichte grensprocedures voor families met kinderen in detentie-omstandigheden en nieuwe uitzonderingen op bestaande rechten in situaties van crisis, overmacht of instrumentalisering.

Als hoofdonderhandelaar van de Terugkeerrichtlijn, stuurde Tineke aan op een effectievere en meer humane terugkeer-aanpak, met focus op vrijwillige terugkeer, kortere detentie-termijnen en een verbod op kinderdetentie. Daar bleek helaas geen politieke meerderheid voor te smeden. Wel mobiliseerde Tineke met succes een meerderheid in het Parlement om het problematische Commissievoorstel voor een Instrumentaliseringsverordening te verwerpen. Als onderhandelaar over de Single Permit Richtlijn droeg ze bij aan nieuwe rechten voor legale (arbeids-)migranten zodat zij niet vastzitten aan uitbuitende werkgevers. Ook zwengelde ze als coördinator in de Commissie Burgerlijke Vrijheden, Justitie en Binnenlandse Zaken talloze initiatieven aan om de Europese Commissie en EU-landen publiekelijk ter verantwoording te roepen over misstanden, zoals de Pylos-schipbreuk, strafbaarstelling van humanitaire hulpverleners, de ItaliëAlbanië-deal en pushbacks aan de buitengrenzen van Europa. Ze onderzocht de mensenrechten situatie ter plekke in Griekenland, Polen, Italië en Bulgarije.

Tineke riep de Europese Commissie ook ter verantwoording voor de in juli 2023 afgesloten EU-Tunesië migratiedeal die de autocraat Saied steviger in het zadel helpt en geen enkele voorwaarde oplegt voor

verbetering van democratie en mensenrechten. Een maand eerder legde ze een werkbezoek af aan het land om de situatie met eigen ogen te bekijken, en plaatste ze stevige vraagtekens zette bij de impact van de deal op de rechten van migranten en vluchtelingen, maar ook op de gehele mensenrechtensituatie in Tunesië. Tineke slaagde erin een kritische coalitie te mobiliseren, wat er uiteindelijk toe leidde dat het Parlement met een resolutie formeel bezwaar aantekende tegen €150 miljoen bedoeld ter uitvoering van de deal.

In navolging van het onderzoek dat Tineke in 2021 leidde naar Frontex, nam het parlement afgelopen december een resolutie aan waarin het oordeelde in welke mate haar aanbevelingen zijn doorgevoerd onder de nieuwe directeur. In de resolutie sprak het

Europees Parlement zich voor het eerst formeel uit voor het opschorten van Frontex aanwezigheid in Griekenland, vanwege de aanhoudende pushbacks in het land.

Ook hield Tineke zich de afgelopen periode intensief bezig met de plannen om Frontex naar niet-EU landen te sturen. Zo onderhandelt de Commissie momenteel met Mauritanië en Senegal om Frontex grenswachten te stationeren in deze landen, maar daaraan kleven nogal wat haken en ogen betreft mensenrechten. Tineke legde een werkbezoek af naar beide landen, en schreef namens het Parlement een kritisch rapport met aanbevelingen, dat door een ruime meerderheid werd gesteund.

## **OEKRAÏNE**

Het Europees Parlement bleef pal achter Oekraïne staan. GroenLinks steunde resoluties waarin onder andere gepleit werd voor het aanscherpen van de sancties tegen Rusland, het militair en financieel steunen van Oekraïne zolang dat nodig is evenals ondersteuning op weg naar toetreding tot de Europese Unie. In februari van dit jaar gaf het Europees Parlement formeel goedkeuring tot de Oekraïne-faciliteit die in 50 miljard financiële steun voorziet voor de periode 2024-2027 nadat regeringsleiders daarover na een langdurige blokkade van Viktor Orban een akkoord bereikten. Ook blijft GroenLinks pleiten voor een volledige loskoppeling van Russische fossiele importen door middel van energie-efficiëntie en een snellere uitrol van hernieuwbare energie.

## **ISRAEL-GAZA**

Sinds de wereld op 7 oktober werd geschokt door de spiraal van geweld in Israël en Gaza heeft Tineke zich in het Parlement hard gemaakt voor een Europese reactie waarbij het internationaal recht leidend is. Zo initieerde ze op 26 oktober een brief aan Commissievoorzitter Von der Leyen en Raadsvoorzitter Michel, waarin ze de EU-leiders opriep een staakt-het-vuren af te dwingen en Israël te manen meer humanitaire hulp toe te laten. De brief kreeg steun van 75 collega Europarlementariërs. Ook daarna heeft Tineke zich consequent ingezet voor de mensenrechten en humanitaire noden van de Gazanen door een platform in het Parlement te bieden aan NGOs en Palestijnse mensenrechtenverdedigers, en de Commissie en lidstaten in Parlementaire debatten te wijzen op hun verantwoordelijkheid richting Israël.

## **AFGHANISTAN**

Tineke heeft het afgelopen jaar ettelijke malen onderhandeld namens de Groenen over resoluties over de mensenrechtensituatie in Afghanistan. Het Taliban regime heeft vrouwen en kinderen al hun rechten ontnomen, inclusief deelname aan het publieke leven. Tegelijkertijd is de humanitaire nood hoger dan ooit. Elke vorm van protest of kritiek wordt hardhandig de kop ingedrukt. Tineke roept de EU op om zich veel actiever voor de Afghaanse bevolking in te zetten, met druk op de Taliban, meer humanitaire hulp en ondersteuning van vrouwenrechten, maar ook door meer vluchtelingen te hervestigen en humanitaire visa te verstrekken. Ook zet ze zich ervoor in dat

achtergebleven lokale medewerkers van EU of nationale missies en delegaties, die zich nog steeds moeten schuil houden voor de Taliban, alsnog worden geëvacueerd.

## **WESTELIJKE BALKAN**

Als woordvoerder van de groene fractie zag Tineke dit jaar toe op een eerlijk en geloofwaardig perspectief op EU-toetreding voor de landen op de Westelijke Balkan, waarbij democratisering en rechtsstaat centraal staan. Zo pleitte ze voor een stevigere Europese aanpak van Servië gezien de democratische achteruitgang van het land en aanhoudende banden met het regime van Poetin. Ook werd er op initiatief van Tineke in de plenaire zaal stilgestaan bij de 28e herdenking van de genocide in Srebrenica. Ze onderhandelde namens de Groenen over de jaarlijkse aanbevelingen vanuit het Parlement over de situatie in Noord-Macedonië en Bosnië. Ze zet zich ervoor in dat steun voor het toetredingsproces gepaard gaat met een grotere druk op rechtsstatelijke hervormingen. Ook roept ze op tot een steviger aanpak van de leider van Republika Srpska en Kremlin-adept Dodik, die Bosnië onveilig en verdeeld houdt.

## **EMANCIPATIE**

Kim vervult als voorzitter van de LHBTIQ-belangengroep in het Europees Parlement een belangrijke rol in het verdedigen van mensenrechten. Ze sprak in die rol in New York bij de VN met António Guterres over de positie van LHBTIQ+ rechten over de wereld. Ook organiseerde Kim met activisten uit heel Europa een Queer Summit. Kim nam deel aan de Europride op Malta waar ze een panel organiseerde over de erkenning van het ouderschap van LHBTIQ gezinnen. In december stemde het Europees Parlement voor een automatische erkenning van een geregistreerd ouder-kindrelatie in de gehele EU tussen alle EU-landen.

Na jarenlang druk vanuit de Groenen stemde het Europees Parlement in met de toetreding tot de Istanbul Conventie: het Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

## **VOORBEREIDING VERKIEZINGEN**

GroenLinks bereidt zich voor op de Europese verkiezingen die van 6 tot en met 9 juni plaatsvinden. PvdA en GroenLinks nemen deel met een gezamenlijke lijst en een gezamenlijk verkiezingsprogramma. Bas, Kim en Tineke staan alle drie op de GroenLinks-PvdA kieslijst voor een nieuwe termijn als Europarlementariër. Bas is naast lijsttrekker voor de gezamenlijke GroenLinks-PvdA lijst in Nederland ook kandidaat namens de Europese Groene Partij (EGP) voor het voorzitterschap van de Europese Commissie samen met de Duitse Terry Reintke. Hij zal daarmee een van de twee belangrijkste gezichten zijn van de Europese groene campagne.

In navolging van de vergaande samenwerking van GroenLinks en PvdA in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en het besluit voor een gezamenlijke lijst in de Europese verkiezingen, heeft de GroenLinksdelegatie in het Europees Parlement het afgelopen jaar extra geïnvesteerd in de samenwerking met de PvdA-delegatie. Deze samenwerking

wordt extra geïntensiveerd richting de Europese verkiezingen. De verkozen GroenLinks-kandidaten zullen na de verkiezingen zitting nemen in de Groene fractie. De verkozen PvdA-kandidaten zullen zitting nemen in de sociaaldemocratische fractie. De GroenLinks- en PvdAEuroparlementariërs streven er gezamenlijk naar om de samenwerking tussen beide Europese fracties vanuit hun posities te versterken.